

A Tapolca vizétől a Sajó folyóig

Fejezetek Miskolc történetéből

Fejezetek Miskolc történetéből

* A könyv rövidesen könyvtári forgalomba kerül

... miután Árpád vezér se-
regével elhagyta Szerencset, át-
kelt a Sajón ott, ahol a Her-
nád beleömlik, s tábort vert a
Hejő vize mellett. A tábor
nagy volt. Emögé és a Ti-
száig nyúlt. A vezér ott Bors
apjának, Böngérnek adomá-
nyozta a Tapolca vizétől a Sa-
jónig terjedő földet, amely ter-
ületnek Miskolc a neve, vala-
mint azt a várost, amelyet
Győrnek hívnak; Bors vezér
később e területet saját vár-
ával, Borsoddal egyesítve hozta
létre Borsod vármegyéjét.
Anonymussal előfordult, hogy
távedett, lehet, hogy szó sze-
rint nem így történt a honfoglalás
ezen a tájon. Az biztos,
hogy 1200 körül ő írta le elő-
ször Miskolc, Győr, Tapolca
nevét.

A lapunkban tavaly kö-
zölt város történeti sorozat
nem volt teljes, hiszen csak
a honfoglalás óta eltelt ezer
év sem követhető minden
részletében akkor, ha erre a
hatalmas feladatra cikksoro-
zat vállalkozik. Nem is er-
re vállalkoztunk, nem a nap-
jainkig érvényes és nagyon
régén hiányzó Miskolc-mo-
nográfia akarta pótolni.
Csak hiányt akart pótolni,
mert feltétlenül szükséges
lenne legalább egy olyan
történelmi olvasókönyv,
amely arról a városról szól.
De ez már a tudomány dol-
ga; eszébe juthat (és nem-
csak Miskolc esetében) a
könyvkiadásnak is. A sorozat
azért volt öröm, mert ez
újabb olvasóinak alkalmát
„kivánságlistára” (szerezzük
meg például éppen azt a lap-
számot, amit a múlt héten
nem tudott megvenni, tehát
elszakadt a fonál) az ebben
a városban dolgozó újságíró
igazgató bizonyította a mis-
kolci ember ugyanolyan pat-
riótát.

A miskolciak jelzéseit figye-
lmeztették, hogy ami he-
tenként egyszer megjelenik,
megjelentethető egyszerre is.
Nincs az az újságíró, aki
hónapok, évek nehéz mun-
káját ne szeretné együtt
láttni; de hasonlóan fontos
volt azoknak a fiatal szak-
embereknek a jelenléte is,
akik az egyes fejezeteket írták.
Miskolc tudományos
műhelyeiben, a múzeumban,
a levéltárban, a nagy könyv-
tárakban sok jó ambíció él;
a sorozat 15 szerzőjének
közlésévé a többről beszél,
mint kétszer, háromszor 60,

szerkesztette. Ami az előszó-
ban olvasható, nem mente-
getőzés, hanem korrekt ma-
gyarázat arra, hogy miért
ne keressen az olvasó teljes
értékű forrásmunkát. „A fe-
jezetek a város történetének
egy-egy határvonalát jelölik, s
nem ölelnek fel minden ese-
ményt...” Egy-egy kornak a
vázlatával ismerkedhetünk
meg.

A történelmi változások
függvényeként a Szinva völ-
gyében kiépült település sok-
féle szerepet játszott. A kö-
zépkorban Diósgyőrt ismer-
ték, az újkortól kezdve Miskolc
vette át a vezető szerepet.
Az olvasó megtudhatja a
könyvből, hogyan élte át a
néhány száz évnyi területen el-
helyezkedő településfűzér az
ország sorsfordító változá-
sait. Fejlődött ez a vidék,
amikor a kereskedelmi utak
vonalaiba, és szenvedett, amik-
or a hadak útjába került.
Úgy változott, hogy a közép-
európai és ezen belül a ma-
gyar történelem alakult. A
helytörténeti kutatásoknak
mindig az az értéke, hogy
éppen annak a városnak a
múltjáról van szó, amelynek
a jelenét éljük.

A Fejezetek Miskolc törté-
netéből című kiadványnak
az az értéke, hogy szöveg és
illusztráció képet ad évszá-
zadok fejlődéséről, alakulá-
sáról. Annak, aki kézbe ve-
szí, azért érték, mert egyúttal
találja meg mindazt, amely-
nek egyébként könyvtárba,
levéltárba, múzeumba kelle-
ne utánamennie. Elsősorban
az iskoláknak hasznos. A
miskolciaknak szól.

Méltó munkabemutató

A Téli tárlat

(Folytatás az 1. oldalról)

Az évszázadokhoz kötött kiál-
lításoknak évszázados hagyó-
mánya van. A francia szalo-
nok adtak rá annak idején
példát, de megtaláljuk ezt a
formát a magyar művészeti élet
múltjában is. A jelen átvette,
mint ahogy azt nyári nagy
kiállításával Szeged, egy tava-
szival Salgótarján, a Téli tár-
lattal pedig Miskolc mutatja.

Az elmúlt években —
mondta megnyitójában Sü-
megi György művészettörté-
nész, a Művelődési Minisz-
térium munkatársa — orszá-
gos hatóságú kiállítás volt,
de ahogy művészeti életünk
átstrukturizálódott, aszerint
a miskolci Téli tárlat is válto-
zott. Egyszerűen azért, mert
a különböző képzőművészeti
ágaknak, a táblaképfestészet-
nek, a kispasztikának, az ipar-
művészetnek, a grafika-
nak, a rajznak külön-külön
országos bemutatója van.
Már legutóbb is túlnyomó-
részt az ezen a vidéken élő
képzőművészek fóruma volt,
ebben az évben kifejezetten
ennek a területnek. Borsod-
nak, Nógrádnak, Hevesnek
hirdették. Lehetőséget adtak
a figyelemre méltó tehetségű
amatőr művészek bemutat-
kozására is.

A Téli tárlatot (a grafikai
biennáléval váltva) kétvéte-
nként rendezik meg. Tulaj-
donképpen akkor, amikor az
éppen ide szánt mű elké-
szül. Ilyenformán ez a kiál-
lítás is — mint minden tár-
lat — többszörös áttekintést
ad. Mutatja az egyes művész
munkásságának változását
(így láthatunk például most
is grafikusok festményt), az
egyes művészeti ágak válto-

* Miskolc város díját Nagy Gy. Margit textilművész kapta

zását, és azt, hogy az ezen
a területen élő művészek mit
képviselelnek az ország képző-
művészeti életében. Szűkebb,
zártabb közeg mutatja meg
magát — mondta Sümegi
György —, amely belülről
erősödhet egy ilyen jellegze-
tesen antológiájellegű kiál-
lítással, méltó munkabemuta-
tóval. Az eredményességet a
többi között a kiállítás díjai
mutatják.

A Téli tárlat nagydíját
(Miskolc város díját) ebben
az évben Nagy Gy. Margit
textilművésznek ítélte a díj-
zsűri. Borsod megye díját
megosztva Kalló László fes-

tő-, illetve Varga Miklós
szobrászművész kapta. A
Szakszervezetek Megyei Tanácsának díja Feledy Gyula
Kossuth-díjas grafikusművé-
szé, Nógrád megye Tanácsá-
nak díját Eszik Alajos grafi-
kus, a Salgótarjáni városi
Tanács díját Földi Péter fes-
tőművész vette át. A Lenin
Kohászati Művek díja Ma-
zsa-roff Miklós festő-, a Dió-
sgyőri Gépgyáré Lóránt Já-
nos grafikusművésznek ítél-
tették. Az Özdí Kohászati
Üzemek díját Szanyi Péter
szobrász-, a Borsodi Széna-
nyákét Barcsi Pál grafikus-
művész kapta.

Csak ülök és mesélek

Mi tagadás, ritkán találko-
zunk mostanában hercegnök-
kel. Ha csak nem Vitray grü-
sorában, a Csak ülök és me-
sélekben. Helyesebben ül és
mesélt, s ezek a mesék min-
denkor érdekesebbek, mint a
megszerkesztett, kitalált törté-
netek. Nehéz lenne újramon-
dani őket, mert éppen az adja
meg az egyszeri varázslatot,
hogy az mondja el, akivel
ezek a történetek — ez az élet
— megtörténtek.

Ki meri ma már úgymond
jobbrol, legitim oldalról bírál-
ni vitéz Nagybányai Horthy
Miklóst, aki fegyverrel futá-
mította meg az utolsó Habs-
burg magyar királyt? Ode-
schalchi Eugénia hercegnő-
nek hívják. Szívesen mon-
danánk rá, hogy maga az
elő anakronizmus, de nem
lennének igazságosak, mert
abban, amit elmondott, ép-
pen a Habsburgok és Horthy
volt a legperifériusabb. Ká-
rolyi Mihály emlékirataiból
tudjuk: hajdani arisztokrata-
ink úgy nőttek fel, hogy
jószerivel alig érintkeztek a
magyar valósággal. Egyfajta
burokban, ernyő alatt éltek,
míg nem a történelem szét
nem pattintotta ezt a burkot.
S ekkor derült ki, hogy ki,
milyen emberi minőség, mit
tud kezdeni önmagával, a
sorsával. Az említett herce-
gnő olyan megejtő egyszerű-
séggel mesélt a családjáról,
mint egy idős parasztsz-
szony. Mert mi fontos évti-
zedek távolából? A fia, a
férje sorsa, a gyerekeké,
unokáé, s a történelem csa-

lástörténeté egyszerűsödik.

Érdekes ellentét volt en-
nek a történetnek a Kendős
Mancie és az első világhá-
ború dokumentumait gyűjtő
fiatal orvos Jó ember volt
Ferenc József, a Habsbur-
gok? Nézőpont kérdése, mert
bizony egészen mást mon-
dának azok a bakák, akiknek
Galiciában, Dobordónál, a
lövészárkokban löttek el a
kezét, lábát, vagy azok a hu-
szárok, akiket értelmetlenül
vezényeltek be a géppuska-
tűzbe. Ugyanakkor eltűnő-
dött a (fiatalabb) néző,
hogy milyen hajszálereken át
örözik meg tovább a múlt.
Nem az, amely a történe-
lem-tankönyvekben csupán
néhány sommás mondatban,
adatban rögzül, hanem a
személyes, a nagyapáinké.
Hogyan nyúl majd a törté-
nész néhány év múlva pél-
dál a Kendős Mancie-díj-
hoz? Milyen érdekes feladat
lesz megírni, hogy ki is
volt ez a mindig népviselet-
ben járó asszony Kalocsán?

Ha van titka Vitraynak,
akkor éppen ez: egyszerűvé
tudja tenni — mindenesetre
ez az illúzió — azt, ami
máshol, másnál bonyolult.
Esetünkben a történelmet.

(horpácsi)

Műsor

HÉTFŐ

Kossuth rádió: 12.00: Déli Kró-
nika. — 12.30: Ki nyer ma? —
12.45: Régen találkoztunk. —
13.00: Zenei érdekességek az el-
múlt hét műsorából. — 14.30: A
Régis pilóta. — 14.55: Edes
anyanyelvünk. — 15.00: Világab-
lak. — 15.30: Korpusz. —
15.45: Fúvószena a XIX. század-
ból. — 16.00: Hírek. — 16.05: Ugró-
iskola. — 17.00: Eco-mix. —
17.30: Arturo Toscanini Csaj-
kovszkij-műveket vezényel. —
18.15: Hol volt, hol nem volt...
Boldog új évet kívánunk! —
21.10: Lukács Huba népdalokat
énekel. — 21.30: Talpra állni és
talpon maradni. — 22.00: Hírek.
— 22.20: Tíz perc külföldi. —
22.30: Rádiószínház. A Janika.
— 23.19: Zenekari muzsika. —
24.00: Hírek.

Petőfi rádió: 12.00: Hírek né-
metül, oroszul és angolul. —
12.10: Népdalok, néptáncok. —
13.00: Hírek. — 13.05: Pophu-
lam. — 13.45: Időjárás- és viz-
állásjelentés. — 14.00: Kettőtől
ötig. — 17.00: Hírek. — 17.05:
Újdonságainkból. — 17.30: Ötöd-
ik sebesség. — 18.30: Tip-top
parádé. — 19.00: Hírek. — 19.05:
Új nótafelvételeinkből. — 19.30:
Sportvilág. — 20.05: Decemberi
aranylemezek. — 21.00: Hírek. —
21.05: A Hamupóke-sztori. —
22.07: Meseautóban. — 22.51:
Csárdáscsokor. — 23.00: Hírek.
— 23.20: Hull a hó. — 24.00: Ej-
féltől hajnalig.

3. műsor: 13.00: Hírek. — 13.05:
Lira és filozófia. — 13.30: Ma-
gyar vonósnégyesek felvételei-
ből. — 14.30: Báb báb. — 15.25:
A Drezdai Filharmonikus Zene-
kar hangversenye. — 17.00: Is-
kolat. — 17.30: Joan Suther-
land operett- és zenésjáték-fel-
vételeiből. — 18.04: Népzene
szerepében. — 18.30: Felszár-
k. — 19.00: Hírek. — 19.05:
Báloknak. — Kortárs zenéről.
— 19.35: Új operalemezeinkből.
— 21.57: Új lemezeinkből. —
23.00: A hét zeneműve. — 23.30:
Hírek.

Miskolci rádió: 17.00: Műsor-
ismertetés, hírek, időjárás. —
17.05: 40 év — 40 kérdés. A mis-
kolci rádió vetélkedőműsora a
város felszabadulásának évfor-
dulóján. Szerkesztő: Horváth
Kálmán és Jakab Mária. 18.00:
Eszak-magyarországi Krónika.
(Disztribúció a Miskolci Nem-
zeti Színházban Miskolc város
felszabadulásának évfordulóján
— Koszorúzási ünnepségek.) —
Sport — 18.25: Szemle az Eszak-
Magyarországi, a Déli Hírlap, a
Heves megyei Népszavak, vala-
mint a Nógrád keddi számából.

Szlovák televízió: 15.55: Ka-
leidoszkóp. — 17.00: Katonák
műsora. — 17.50: Tévétanácsadó.
— 18.05: A szocialista országok
életéből. — 18.30: Tv-híradó. —
20.00: Hóval teli szemek. —
21.30: Honvédelmi műsor. —
22.10: Világhíradó. — 22.25: Lá-
togatás a prágai képtárban.

Véget ér a szovjet filmek fesztiválja

A Szovjet Kultúra és Tu-
domány Háza, valamint a
SZOVEXPORTFILM ma-
gyarországi képviselete és a
megyei moziüzemi vállalat
szervezésében december 5-
én délután fél 5-től a Tán-
csics filmszínházban ren-
dezik meg a szovjet filmek
fesztiváljának megyei záró-
ünnepségét.

Székel László, Miskolc
tanácsának elnökhelyettese
üdvözlö a vendégeket, a
SZOVEXPORT Vállalat ne-
vében pedig Zaika Vlagy-
mir mond köszöntőt. A feszt-
ivált Porkoláb Albert, a
megyei tanács elnökhelyet-
tese értékeli. Díszelőadásban
mutatják be Erneszt Jasszan,
Mi lenne ha... című film-
jét.

Nye'vi szar'szleg a megyei könyvtárban

Új szolgáltatással gazda-
godik a II. Rákóczi Ferenc
Megyei Könyvtár; nyelvi
szakrészleg segíti a szakem-
berek munkáját. Az új rész-
leg ma délelőtt 10 órakor
adták át. A megnyitó ven-
dége Lomb Kató tolmács
volt.

Kiállítások: Fotogaléria (10-
20): Jung Zsuzsi aktiói. — Jó-
zsef Attila Könyvtár (11-19): A
felszabadult Miskolc az építész-
eti tervrajzok tükrében 1945-
1947. — Vasas Galéria (14-19):
Ajándékozás. A Szinyei Merse
kör vásárlással egybekötött ki-
állítása. — Miskolc történetéből.
Dokumentumkiállítás.

Filmszínházak: Béke (n6): Me-
phisto I-II. (szl. magyar-
N72K, 14 éven felülieknek, dup-
la helyért). — (8): Kincs, ami
nincs (mb. szl. olasz, III. hely-
ért). — Béke kamaramozi (4. és
6): Start két keréken (mb. ame-
rikai). — Kossuth (7): A kara-
kés Kobra visszatér (mb. szl.
japan, 16 éven felülieknek, III.
helyért). — (13): A frontvonal
mögött I-II. (mb. szl. szovjet,
dupla helyért). — Hevesy Iván
Filmklub (15): Tanúk nélkül
(szl. szovjet, 14 éven felüliek-
nek). — (17): Jesse James bal-
ládja (szl. amerikai, 14 éven
felülieknek, II. helyért). — Tán-
csics (14): Twist Oliver (mb.
szl. angol, 14 éven felülieknek).
— (16 és 18): Szexis hétvége
(mb. szl. olasz-francia, 16 éven
felülieknek, II. helyért). — Tán-
csics kamaramozi (6): Tűzharc
(szl. angol, 14 éven felülieknek,
III. helyért). — Szikra (3, 5 és
7): Harctéri regény (szl. szov-
jet, 14 éven felülieknek). — Pe-
tőfi (4, 6 és 8): A szenzáció ál-
dozata (mb. szl. amerikai). —
Fáklya (4, 6 és 8): Altatódal
nászagyon (mb. szl. olasz, 16
éven felülieknek, II. helyért). —
Fáklya kamaramozi (15): Ma-
tyi, miért nem szeretnek a lá-
nyok? (mb. csehszlovák). — To-
kaj díszkórozi (17): E. T. (A
földönkívüli) (mb. szl. ameri-
kai, dupla és II. helyért). —
Nehézipari Műszaki Egyetem (5
és 7): Arany a tő fenekén (mb.
szl. ausztrál-új-zélandi, III.
helyért). — Hámor (16): A kur-
ta farkú Peti cica (mb. svéd). —
Szirma (16): Konvoi (mb.
amerikai, 14 éven felülieknek,
III. helyért). — Percecs (6): Pe-
reoutty (mb. szovjet, 14 éven
felülieknek).

KEDD

Kossuth rádió: 8.00: Hírek. —
8.20: Társalgó. — 9.44: Játsszunk
a billentyűkkel! — 10.00: Hírek.
10.05: Diskódóra. — 10.35: Mi ez
a trónörök? — 10.50: Nagy me-
terek — világhírű előadóművé-
szek. — 11.39: Az élet komé-
diásai.

Petőfi rádió: 8.00: Hírek. —
8.05: Slágerműzeum. — 8.50: Tíz
perc külföldi. — 9.00: Hírek.
— 9.05: Napközben.

3. műsor: 9.00: Hírek. — 9.08:
Az MRT szimfonikus zenekara
látszik. — 10.00: Schütz: Can-
tiones Sacrae. — 10.53: Dél-ame-
rikai melódia. — 11.45: Masse-
net: Manon.

Televízió, 1. műsor: 9.15: Hi-
res spanyol operabemutató. Al-
fredo Kraus. — 10.10: A hazu-
dós. — 11.50: Képzőművészek.